

slovstvene dediščine na diahroni osi. Ob izčrpnosti pričujoče študije je odločitev razumljiva, tu in tam pa sinhroni okvir celo preseže.

Besedilo izredno zgoščene primerjalne študije vsebinsko zgovorno dopolnjujejo reprodukcije fresk iz različnih slovenskih cerkva in drugih umetniških del. Niso le dekoracija, temveč odstirajo predstavi svet preprostega človeka: ta se namreč svetopisemskim zgodbam ni približal samo s poslušanjem, temveč tudi s podobami, ki jih je srečeval v cerkvah. Predvsem reprodukcije fresk odsevajo občutje predstavnega sveta preprostih ljudi, med katerimi so živele pripovedi in pesmi, tako ali drugače povezane s Svetim pismom.

Študija Marije Stanonik *Od setve do žetve* je kot celota torej mozaična podoba odsefov svetopisemskih motivov v slovenski slovstveni folklori. Izpričuje izjemno poznavanje slovenskega ljudskega duhovnega izročila in suverenost v teoloških vprašanjih, hkrati pa tudi ustrezno poznavanje dosedanjih razkrivanj teh razmerij. Je nedvomno pomemben prispevek k razumevanju slovenske kulture, hkrati pa nakazuje možnosti novih iskanj.

Marija Klobčar

Engelbert Logar, *Vsaka vas ima svoj glas: Slovenske ljudske in ponarodele iz Podjune 5*. Celovec: Mohorjeva družba, 2000. 371 str., note.

Dragoceni del slovenskega zamejstva, Podjuna, je v jubilejnem letu 2000 dobil še en dokaz navzočnosti slovenstva: mag. Engelbert Logar je s peto knjigo z naslovom *Vsaka vas ima svoj glas*, ki sta jo izdala Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik in Krščanska kulturna zveza v Celovcu, vsebinsko dopolnil videnje o pesemski podobi Slovencev v Podjuni.

V peti knjigi zbirke je avtor strnil tematsko različne pesmi, njegov zornik kot pa, skladno z naravnostjo celotnega opusa, zajema tako ljudske kot ponarodele pesmi. Miselno jih je uvrstil v sklope O domači deželi, krajih in ljudeh, O naravi, Šaljivke, z naslovom Različne pa je označil tisti del pesemske dediščine, ki se izmika vsem doslej objavljenim tematskim sklopom. Obsežni del pete knjige pa kot dodatek prinaša rokopisne zapise Jerka Bezića in Franceta Czigana iz Podjune. Predstavitev pesmi upošteva razvrstitev, znano iz prejšnjih zbirk.

Avtor nas v samo spoznavanje pesmi uvede z razlago transkripcije, s pojasnitvijo znakov, ki spremljajo notne zapise, z abecedno razvrstitvijo krajev, kjer so bile pesmi zapisane. Glede na to, da je to peta knjiga s tem naslovom, so se mu posebne uvodne besede zdele odveč, čeprav bi bile za razumevanje samega zbiranja in okolja, v katerem pesmi živijo, vsekakor dobrodošle. Za vpogled v samo zbiranje na Koroškem in razumevanje okoliščin je zato potrebno vse zbirke, izdane pod naslovom *Vsaka vas ima svoj glas*, vzeti kot celoto.

Tako v uvodu k prvi knjigi, ki je izšla leta 1988, avtor pojasnjuje svoja načela pri zbiranju in objavljanju pesmi, približa pa tudi okoliščine zbiranja ljudskih pesmi v tem delu zamejstva. Ob tem poudarja pomen avtentičnih zapisov in objav, hkrati pa razkriva željo, da bi strokovno neoporečnost združil z ustrezno mero poljudnosti. Omenjeni uvod pojasnjuje tudi vlogo dr. Franceta Czigana in dr. Jerka Bezića oziroma njuna deleža pri nadaljnjih zbirkah; razumevanje njune vloge je ob peti knjigi pomembno, saj predstavitev rokopisnih zapisov obeh zbiralcev pomeni dovršen del njenega obsega.

Peto knjigo, ki ima nekakšen sintetični pomen, poleg standardnih pregledov – slovarja narečnih izrazov, seznama pevk in pevcev – zaključuje vsebinsko kazalo pesmi, ki obsega vse knjige v tej zbirki. Tako še enkrat pridejo do izraza avtorjevi pogledi na ljudsko pesem, saj s samo vsebinsko razvrstitvijo razkriva razumevanje njihove vloge v življenju. Kot dodatek s povsem praktičnim pomenom zbirko zaključuje kazalo pesmi po začetnem verzu: delo se namreč z zapisi starih, marsikod že pozabljenih melodij od ljudi vrača k njim samim.

Pričujoča zbirka z gradivom, ki ga prinaša, ne širi le poznavanja pesemske podobe v slovenskem zamejstvu, temveč opozarja na bivanje Slovencev onkraj meje. Hkrati meje ali pa njihovo zanikanje postavlja pod vprašaj: prepoznavni naslov *Vsaka vas ima svoj glas* namreč izraža ljudsko videnje samobitnosti. V času, ko etnologija in antropologija v določanju svojih raziskovalnih polj na razdalji od človeka do naroda iščeta svoje obzorje, in v času, ki ta obzorja zavedno ali nezavedno širita čez mednarodne meje, ta rek poudarja pomen majhnih vaških skupnosti in tisto povezovalno in razločevalno moč, ki je odzvanjala tudi v pesmi. V ospredje postavlja tisti vidik iskanja kulture, ki ga danes z oznako identiteta, istovetnost, iščemo na vseh področjih bivanja in ustvarjanja, v svojem majhnem, neposrednem okolju pa ga morda velikokrat prezremo.

Marija Klobčar

Peter Macuh idr., *Drava nekoč in danes: Zemljepisne, zgodovinske in etnološke značilnosti sveta ob Dravi; splavarstvo in energetika*. Maribor: Založba Obzorja, 2000. 448 str.

Kakor je v uvodu zapisal Peter Macuh, je bil glavni namen knjige prikaz vplivov Drave na življenje ljudi v preteklosti, ko je bila Drava še nevarna in samosvoja reka, njene spremembe skozi čas, vse do danes, ko je ukročena z jezovi vodnih elektrarn.

Igor Žiberna se je analitično lotil poglavja 'Geografski oris slovenskega Podravja,' z opisi geoloških, geomorfoloških, podnebnih in hidrografskih značilnosti, opisi prsti, vegetacije, gospodarskih dejavnosti in razvoja gospodarstva in prebivalstva ob Dravi. Sašo Radovanovič nas v poglavju 'Svet ob reki Dravi' popelje skozi zgodovinski čas in umetnostnozgodovinske značilnosti Podravja z delom Koroške in posamičnih krajev ob reki Dravi.

V pogovorih s še živečimi splavarji in z natančnim pregledom že obstoječe literature o splavarjih je avtorica Maja Kanop v poglavjih 'Način življenja prebivalcev Podravja' in 'Drava – nekdanja plovna reka' skušala zaobjeti raznovrstnost, ki jo je prevoz lesa po Dravi kot osrednja gospodarska dejavnost vnašal v vsakdanje življenje. In sicer: zgodovinski pregled plovbe od prvih omemb v 13. stoletju pa do opustitve splavarstva v 20. stoletju, gradnjo šajk in splavov, organizacijo in potek plovbe, mitnine in pristaniške pristojbine, ovire in nesreče pri plovbi ter splavarske zavetnike, življenjske in delovne razmere splavarjev, njihove zasluge in samo življenje na splavih.

Prve zapise o plovbi po Dravi imamo že iz rimske dobe, v 18. stoletju pa se je z industrializacijo in povečano sečnjo gozdov razcvetela trgovina z lesom. V to dejavnost je bila tako ali drugače (ne)posredno vključena večina lokalnega prebivalstva v krajih ob Dravi, saj je šlo za v vseh pogledih najpomembnejšo gospodarsko panogo na tem območju. Po Dravi je sredi 19. stoletja plulo tudi do 800 šajk in do 1200 splavov. Pri